

Med migranternas röst. Den subjektiva integrationen.

Del 1: Nationell redovisning

Sammanfattning

World Values Survey (WVS) har sedan 1981 regelbundet mätt värderingar och sociala normer i hundratalet länder (www.worldvaluessurvey.org). Dessa undersökningar har genomförts på nationell nivå i så kallade vågor vart femte år. En allvarlig begränsning har varit att människor som migrerar från ett land till ett annat har blivit underrepresenterade i dessa nationella undersökningar, både till följd av språkförbistring och för att det är svårare att få dem att delta i olika intervjuundersökningar. För att råda bot på detta har undersökningen *Migrant World Values Survey* (MWVS) nu genomförts för första gången. Den innehåller samma frågor som finns i huvudundersökningen som nu (2019) genomförs i en sjunde våg i många av jordens länder. Därtill ställs frågor som är specifika för att kunna fånga hur värderingar och sociala normer ändras när man flyttar från en region till en annan. Dessa resultat kan sedan jämföras med resultaten av undersökningarna gjorda i de länder som migranterna kommer ifrån och värderingarna hos majoritetsbefolkningen i det land de migrerar till, i detta fall Sverige.

Studier om migranter baserade på registerdata finns, liksom enskilda fördjupande studier som endast representerar just den lilla grupp som studeras. Däremot saknas representativa data för migranternas värderingar och sociala normer i Sverige. I MWVS är syftet att undersöka subjektiva indikatorer för integration. Därför heter studien *Med migranternas röst – den subjektiva integrationen. Del 1: Nationell redovisning*. Syftet med studien är att få en bättre uppfattning av hur utomeuropeiska migranter i Sverige ser på integrationsfrågan och vilka värderingar och normer som är dominerande beroende på ursprungsland och andra bakgrundsfaktorer.

Tillvägagångssätt

Hösten 2018 pågick fältarbete i 54 kommuner i Sverige, där drygt 7 000 utomeuropeiska migranter valts ut från det svenska befolkningsregistret. Efter bortfall av 786 personer har 6 516 personer deltagit i studien. De har intervjuats och besvarat WVS-frågor som översatts till de vanligaste migrantspråken: arabiska, dari, somali, tigrinja, turkiska. Respondenterna har också kunnat svara på svenska eller engelska. Urvalet har skett från tre olika grupper: i samband med SFI-undervisning, på gymnasiet utbildning i svenska för invandrare och efter särskild inbjudan. Huvudsakligen består den senare gruppen av migranter som har kommit till Sverige år 2013 eller tidigare. Genom dessa tre urval nåddes dels många nyanlända i alla åldrar, dels ungdomar, samt migranter som har bott i Sverige en längre tid och som ofta är äldre.

Urvalet bygger på MAELG (Municipal Assemblies in European Local Governance), som är ett EU-projekt som utarbetat principer för att stratifiera urval av kommuner efter befolkningsstorlek, region och ekonomisk struktur. Det svenska urvalet, som har använts i denna studie, konstruerades år 2007. Detta har kompletterats med uppgifter på kommunal nivå om andel födda i utomeuropeiska länder (SCB 2017-12-31), arbetslöshetsnivå 2018, valresultat (parti med högsta antal väljare i kommunal-, landstings- och riksdagsvalen) hösten 2018, typ av kommun (storstadsområde, stadsområde, landsbygd eller glesbygd) år 2018 samt Delmos (delegationen mot segregation) sammanvägning av socioekonomiska bakgrundsvariabler. Delmos projekt har resulterat i den så kallade 32-listan över

utsatta kommuner – 15 av dessa ingår i denna studie. Undersökningen har kompletterats med 44 djupintervjuer för att få bättre förståelse för migranternas värderingar.

Rapportens disposition

Rapporten är disponerad på följande vis: *Kapitel ett* ger en bakgrund till studien och till World Values Survey. Här redovisas även varför studien genomförs och hur den svenska migrationspolitiken utvecklats över de senare decennierna. I *kapitel två* ges en teoretisk bakgrund och rapportens frågeställningar redovisas. I *kapitel tre* ges en beskrivning av studiens upplägg, vilka migranter som ingår och hur urvalet har gjorts. *Kapitel fyra* behandlar olika "push"- och "pull"-faktorer – varför lämnade man sitt ursprungsland och varför valde man just Sverige?

Kapitel fem diskuterar den subjektiva integrationen. Denna mäts huvudsakligen via tre regressionsmodeller. Den första modellen utgår från hur respondenterna svarar på frågan om de känner sig hemma i Sverige. Den andra modellen utgår från respondenternas egen uppskattning om var de befinner sig på en skala från samhörighet med Sverige till samhörighet med ursprungslandet. Den tredje modellen utgår från migranternas egen känsla av stolthet över att vara svenskar. Samtliga tre modeller granskas utifrån bakgrundsvariabler såsom kön, ålder, civilstånd, medborgarskap och religion. Begreppet kapital används för att strukturera de variabler som ingår. Det definieras som värdefulla resurser som genererar fördelar för individen och dennes familj, likaväl som för det lokala samhället och samhället i stort. Det *humana kapitalet* och det *ekonomiska kapitalet* ses som kunskaper, förmågor och egenskaper som producerar värde. De mäts i denna studie via formell utbildning, språk, arbetslivsstatus, ekonomisk nöjdhet och relativ ekonomisk rörlighet. Det *sociala kapitalet* handlar däremot om individens sociala nätverk. Det inkluderar det lokala samhället och diasporan. I denna modell har vi analyserat förmågan att ta till sig de lagar och regler som gäller i Sverige så som de uppfattas av migranterna, upplevelsen av att möta svenskar, av att delta i folkrörelser och känslan av trygghet och tillit.

Utöver dessa tre modeller, diskuteras svaren på två ytterligare frågor i kapitel fem. Den första frågan rör hur migranterna anser att det har blivit sedan de flyttade till Sverige, jämfört med de förväntningar de hade innan. Den andra frågan handlar om hur de ser på möjligheten att kunna bestämma över sina liv. Ytterligare en fråga som diskuteras är betydelsen av inflytande från det omkringliggande samhället. En tes om social korsbefruktning diskuteras samt betydelsen av att öka de kognitiva förmågorna hos migranter, särskilt de lågutbildade. Särskilt fokus sätts på SFI-undervisningen och undervisningen i Samhällsorientering (SO). Vilken betydelse har dessa insatser för integrationen?

I *kapitel sex och sju* analyseras de variabler som ingår i kulturkartan. Ett index som avser att fånga utvecklingen från auktoritära till mer demokratiska värderingar analyseras. Den klassiska kulturkartan från WVS har vidareutvecklats så att de migranter som ingår i undersökningen kan jämföras med de värderingar som råder i deras ursprungsländer och i Sverige. Var befinner sig migranterna i detta spänningsfält – närmare sina ursprungsländer eller närmare Sverige? *Kapitel 6* inleds med en redovisning av vad migranterna ser som viktigast i livet. Detta frågebatteri har funnits med i WVS sedan 1980-talets början och behandlar familjens betydelse, arbetet, individen, religionen, vännerna, fritiden och politiken.

Kapitel sex fokuserar på de sekulära värderingarna som mäter hur man förhåller sig till auktoriteter av olika slag, till exempel religiösa auktoriteter och patriarkala auktoriteter (nationen, föräldrar). Detta övergripande index består av fyra delindex. Det första handlar om huruvida det förekommer värderingar som visar på trots/olydnad/motstånd eller om det dominanta mönstret snarare är respekt för auktoriteter. Nationell stolthet (både stolthet över ursprungslandet och Sverige) samt vikten av att göra sina föräldrar stolta analyseras. Nästa delindex mäter religiös tro i förhållande till sekulära synsätt. Det handlar om hur viktig religionen är i en människas liv, om man ser sig själv som religiös eller inte och hur ofta man deltar i religiösa ceremonier. Det tredje delindexet handlar om relativism: Vad anser respondenterna vara ett korrekt handlande? Vi frågar om hur de ser på att fuska med biljetter på publika transportmedel, att luras med skatter, och att ta emot en muta i arbetet. Slutligen undersöks skepticism, som mäter förtroendet alternativt misstron för olika samhällsinstitutioner, till exempel försvaret, polisen och rättsväsendet.

Kapitel 7 behandlar de emancipativa eller frihetliga värderingarna: Vad är viktigt att förmedla till sina barn? Hur ser man på jämställdhet? Vilka val kan individen fatta själva? Exempel på faktorer som speglar dessa värderingar är synen på homosexualitet, aborter, skilsmässor och prostitution. Här ingår även individens möjlighet att göra sin röst hörd. Frågan om hedersrelaterat våld ingår även i denna redovisning. Flertalet respondenter tar avstånd från detta. Här analyseras skillnaden mellan att avge socialt förväntade svar och vad man verkligen tycker. Rapporten avslutas med en tabellbilaga som presenterar resultaten i kodboksform.

Resultat

Analysen visar att huvuddelen av de dryga 6 500 personer som deltagit känner sig hemma i Sverige (57%), trivs där de bor (55%) och vill bo kvar i sin kommun (59%). De känner samhörighet både med sitt ursprungsland och med Sverige (1=ursprungsland, 10= Sverige, snitt 7,30). De flesta är stolta över att vara svenskar (72%) och över att komma från sina hemländer (77%). De har en positiv uppfattning av hur det har blivit sedan de kom till Sverige jämfört med hur de hade det i hemlandet, både vad gäller ekonomiska villkor, boende, hälso- och sjukvård, sport och deltagande i föreningar. De har fått bättre utbildningsmöjligheter och de upplever att yttrandefriheten är bättre i jämförelse med hemlandet. De säger att de har mer frihet att göra sina egna livsval och att de har större möjligheter att göra sin röst hörd (att rösta, påverka och uttrycka sin åsikt). Däremot lever verkligheten inte upp till förväntningarna när det gäller arbete.

Kontakten med den egna etniska gruppen är också god. De har möjlighet att praktisera sin religion, att lära sig det svenska språket samt att lära sig om de lagar och regler som gäller i Sverige. Däremot skiljer de sig kraftigt från majoritetsbefolkningen vad gäller tolerans för homosexuella, synen på sex före äktenskap liksom synen på skilsmässor, aborter och prostitution. Många anser också att kvinnors jämställdhet gått för långt i Sverige. Hela 65% anser att det helt eller delvis är sant att det är mannens ansvar att försörja familjen. En tredjedel anser också att invandringen till Sverige borde minska.

De allra flesta är teknikpositiva. En majoritet använder internet och sociala medier dagligen och de ser framtiden an med positiva förtecken.

Med hjälp av kulturkartan har vi kunnat analysera skillnader i hur migranter från Irak, Iran och Turkiet svarar jämfört med befolkningen som bor i dessa länder. Migranterna från Turkiet och Iran som är bosatta i Sverige uppvisar mindre auktoritära värderingar än vad som är fallet i deras ursprungsländer. Migranterna från Irak har fortsatt starka religiösa och auktoritära värderingar. Detta kan emellertid delvis förklaras av att migranter från Iran och Turkiet i genomsnitt har vistats fler år i Sverige. När det gäller de frihetliga värderingarna, är skillnaderna mellan ursprungsländernas och migranternas värderingar större. När vi tar hänsyn till antalet år respondenterna har tillbringat i Sverige, kan vi konstatera att just dessa värderingar förändrats i relativt hög grad.

Resultaten av regressionsanalyserna visar att lågutbildade känner sig mer hemma än högutbildade, äldre mer än yngre och män mer än kvinnor. En preliminär tolkning är att första generationens migranter jämför sin nuvarande situation med ursprungslandets villkor. Om man då är lågutbildad och/eller äldre, har man i allmänhet upplevt en väsentlig förbättring i livsvillkor. För männen har också ett tungt ansvar för familjens försörjning övertagits av ett fungerande välfärdssystem. För kvinnorna är däremot förändringarna inte lika stora; de har fortsatt stort ansvar för hushåll och barn. Antalet barn gör det också svårare att samtidigt delta i arbetslivet. Dessa mönster skiljer sig från resultat från tidigare forskning och behöver analyseras mer noggrant, vilket också är nästa steg i analysen. En vetenskaplig artikel med arbetstiteln *Migrant Hygge: Feeling at home in a cold climate* finns tillgänglig som working paper författad av Pippa Norris och Bi Puranen (se www.iffs.se, World Values Survey).

Undersökningen har genomförts inom ramen för Institutet för Framtidsstudiers verksamhet och med stöd av Regeringskansliet, Arbetsmarknadsdepartementet. Projektledare är Bi Puranen, verksam vid Institutet för Framtidsstudier och generalsekreterare för World Values Survey.

Summary

Since 1981, the World Values Survey (WVS) has measured values and social norms in about a hundred countries (www.worldvaluessurvey.org). These surveys have been conducted in waves with five-year intervals. A limitation to the survey has been the fact that people who have migrated from one country to another have been under-represented in these national surveys. This may both be because the migrants may not speak the languages in which the surveys are conducted and because it is generally more difficult to recruit migrants to participate in interview surveys. In order to solve this problem, the Migrant World Values Survey (MWVS) has now been conducted for the first time in Sweden. This survey contains the same questions that have been included in the most recent seventh wave in many countries worldwide. In addition, the study contains questions aiming to capture how values and norms might change as one moves from one region to another. The results from this study are intended to be compared to the results from both the migrants' countries of origin, and to the values of the majority population in their country of destination, i.e., Sweden.

Many of the previous studies about migrants have either been based on registry data or have constituted small-scale studies that are not necessarily representative of migrants in general in Sweden. In the MWVS, our ambition is to investigate subjective indicators of integration. That is why the title of the study is *Migrant voices – How migrants view Sweden and their subjective integration*. The purpose of the study is to gain a better understanding of how non-European migrants in Sweden view integration, as well as to understand which values and norms dominate among migrants depending on country of origin and other background factors.

Method

In the autumn of 2018, fieldwork was conducted in 54 municipalities in Sweden, where approximately 7 000 migrants had been selected from the Swedish population census. Of these, 6 516 participants completed the survey. They have responded to WVS questions translated to the languages most commonly spoken among migrants in Sweden: Arabic, Dari, Somali, Tigrinya and Turkish, in addition to Swedish and English. The respondents were selected from three groups: those who attend SFI (Swedish for Immigrants) courses, those who attend secondary school courses in Swedish for immigrants, and those who have received special invitations to participate. While many newly arrived migrants attend SFI, those who attend secondary school Swedish courses are younger than 25. Those who received special invitations had lived in Sweden for a longer period and tended to be older than the other participants. Thus, by drawing from different groups, we aimed to obtain a representative sample of Swedish migrants from different age groups.

The 54 municipalities were selected to be representative of Sweden as a whole. The selection was based on MAELG (Municipal Assemblies in European Local Governance), which is an EU project aiming to determine principles for stratifying municipalities by population size, region and economic structure. The Swedish stratification, on which the selection for this study was based, was made in 2007. A number of other factors have also been taken into account when selecting the municipalities included. These include the percentage of residents born in non-European countries (as of 2017-12-21), the level of unemployment, election results (party with the most voters in the municipal, county and parliament elections in 2018), type of municipality (urban or rural) in 2018, and results from

Delmos' (the delegation against segregation) analyses of socioeconomic background variables. Specifically, Delmos' project has resulted in a list of vulnerable municipalities. In addition to completing the MWVS questionnaire, 44 respondents also participated in in-depth interview, in order to gain a more holistic view of migrants' values.

Outline of the report

Chapter 1 of this report provides information about the study and the WVS. The chapter also contains reasons for why the study has been conducted, along with an overview of how Swedish migration politics have developed over the last decades. *Chapter 2* contains the theoretical background on which the data analyses are based as well as the main questions of interest. *Chapter 3* contains a description of the study design, the study population and inclusion criteria. In *chapter 4*, various so called push and pull factors are described, aiming to answer questions about why the migrants left their home countries and why they chose to migrate to Sweden.

In *chapter 5*, subjective measures of integration are discussed. These measures are primarily based on three models. The first model is based on how the participants respond to the question of whether they feel at home in Sweden. The second model is based on the participants' own perceptions of how connected they feel to Sweden, on the one hand, and the countries from which they have migrated, on the other hand. The third model revolves around the migrants' own perceptions of being proud of being Swedish. This model also includes the results from a question on how easy it is for the participants to meet Swedes. In addition to the variables included in the three models, the results from two additional questions are included in chapter 5. The first of these questions concerns how the migrants think that their lives have developed since moving to Sweden compared with their expectations. The second question concerns their opportunities for making their own decisions in life.

Chapter 6 contains results from questions about what the respondents value the most in life. This variable has been included in the WVS questionnaire since the beginning of the 1980s, and contains questions about the importance of family, work, individuality, religion, friends, spare time and politics. In *chapter 7*, emancipative values are discussed. These include what one considers to be the most important values to impart to one's children, views on gender equality, individual choices and how one can make one's voice heard. Examples of topics covered by questions concerning individual choices are views on homosexuality, abortion, divorce and prostitution. The question of honour-related violence forms part of this section. A large portion of migrants are against honour-related violence. An analysis of the difference between responding what one is expected to respond and what one believes is also presented. At the end of the report, an appendix containing the results presented in tables is included.

Results

The analyses presented in this report show that most of the 6 500 respondents feel at home in Sweden (57%), feel at home in the municipality where they live (55%), and would like to stay in the municipality where they currently live (59%). In general, they feel akin to both their countries of origin and to Sweden (on a scale ranging from 1 to 10, where 1 represents their home country and 10 represents Sweden, the mean was 7.3). Most respondents are proud of being Swedish (72%), while also being proud of coming from their home countries (77%). They generally perceive that their lives

have improved since arriving in Sweden compared with their situations in their countries of origin. The improvements concern economic conditions, housing, health services, sports and participation in voluntary organisations. They also report that they have better opportunities to pursue education in Sweden, and that they have more freedom of speech than in their home countries. They also report having greater freedom to make their own decisions and to make their voice heard (by voting, influencing others and expressing their opinions). However, their expectations concerning work opportunities have not been met.

In general, the respondents report that they are satisfied with their level of contact with their own ethnic groups in Sweden. They also report being able to practice their own religion, learn the Swedish language and learn about Swedish laws and regulations. On the other hand, their views on homosexuality, sex before marriage, divorce, abortions and prostitution stand in sharp contrast to those of the majority population in Sweden. Many of the migrants also report that gender equality has “gone too far” in Sweden. About 65% of the respondents believe that it is true or partially true that it is a man’s responsibility to provide for his family. A third of the respondents also believe that the level of immigration to Sweden ought to decrease.

Most of the respondents have positive views on technology. A majority of them use the Internet and social media on a daily basis. In general, they have positive views on the future.

The results show that those with a low level of education feel more at home in Sweden than those with a higher level of education. In addition, older respondents feel more at home than younger ones, and men feel more at home than women. These patterns differ from what one might assume based on previous studies on integration, and need to be analysed more carefully, which is the next step in the analysis. An article with the working title “Migrant Hygge: Feeling at home in a cold climate”, is currently under revision by Pippa Norris and Bi Puranen.

This survey has been conducted within the framework of the Institute for Future Studies in Stockholm, with support from the Swedish Ministry of Employment, Government Offices. The project leader is Bi Puranen, active at the Institute for Future Studies and Secretary General at the World Values Survey.